

Ervaringsverhaal van Suus, vriendin van Romy.

Romy is 16 november 2022 overleden, ze is 63 jaar geworden.

Suus was sinds 5 á 6 jaar een goede vriendin van Romy. Suus had haar leren kennen, omdat zij een hondje wilde adopteren uit haar hondenpension. Romy was volgens Suus een hele lieve vrouw die een zwaar leven had. Ze was alles kwijtgeraakt. Romy maakte iets in Suus los en Suus wilde wat voor haar doen. Suus heeft haar geholpen om anders naar zichzelf te kijken en weer meer trots op haarzelf te zijn. Romy kwam als vrijwilligster helpen in het hondenpension en voelde zich daar op haar gemak. Romy heeft geholpen om honden bij haar thuis weer te socialiseren en als Suus belde voor hulp stond Romy gelijk voor haar klaar. Hierdoor lukte het haar om haar leven weer op te bouwen. Romy nam zelf thuis drie hondjes. Later gaf ze weer paardrijlessen. Romy werd weer een zelfstandige vrouw en dat wilde ze ook zijn!

Suus vertelt dat ze samen een mooie tijd hadden. We gingen samen leuke dingen doen en zijn naar Marokko op vakantie geweest. Romy werd haar vriendin, waar ze altijd op kon bouwen. Ze was een mooi mens! Helaas heeft deze tijd maar heel kort geduurd. Romy heeft twee weken in het ziekenhuis gelegen en zes weken in het hospice. Toen is ze overleden.

Wanneer werd Romy ziek?

Ze werd in 2022 ziek en is maar zes weken ziek geweest. Het begon met uitvalverschijnselen in een hand en vingers. Een week later kreeg ze uitvalverschijnselen in haar voeten. Daardoor kon ze niet meer goed voor haar hondjes zorgen. Per week werden de uitvalverschijnselen erger. Na een bezoek aan de huisartsenpost is ze opgenomen in het ziekenhuis en daarna is ze nooit meer thuis geweest. Na allerlei onderzoeken bleek dat ze longkanker had met uitzaaiingen in het ruggenmerg, wat haar uitvalverschijnselen verklaarde.

We hebben samen veel gesprekken gehad over haar leven en het niet meer beter worden. Dit was voor Romy moeilijk te accepteren. Daarnaast hadden we ook vaak plezier en de nodige humor. Ze wilde nog heel graag naar huis, maar dat ging niet meer. Ze mocht vanuit het ziekenhuis naar een hospice. Ze kwam in Almelo, omdat ze dan dicht bij mij was, zodat ik haar dagelijks kon bezoeken. Ik

kon haar niet bij mij thuis verzorgen, want ik heb de kennis niet en ik wilde haar vriendin blijven en niet haar verzorgster worden. Ze was de eerste cliënt in het Hospice Leendert Vriel in Almelo en ze heeft het daar heel goed gehad.

Wat was voor haar en voor jou belangrijk in de laatste fase?

Haar telefoon was voor haar erg belangrijk, het was voor haar de enige mogelijkheid om nog contact te hebben met de buitenwereld. Elke ochtend stuurde ze mij een berichtje, eerst whatsapp, later toen ze niet meer de toetsen kon bedienen spraakberichtjes. Deze waren vaak opgewekt en vol met humor. Vaak kwam ze zondags nog bij mij. Dan had ze contact met haar honden en maakte ik lekker eten voor haar.

Ik ben met haar het gesprek aangegaan om haar persoonlijke spullen uit te zoeken. Samen hebben we bij mij thuis alles uitgezocht. We hebben daarna al haar persoonlijke spulletjes samen verbrand in een vuurkorf, volgens haar wens.

Ze verzette zich tegen de achteruitgang. Ze wilde niet in bed liggen, want ze was bang dat ze dan niet meer uit bed kwam. Ze bleef dag en nacht in haar kandelstoel. Op een gegeven moment moest ze zich hier wel aan over geven, ze kon niet meer!

Ze hield veel van eten! De hele dag kon ze eten, ik moest haar op het laatst het eten in de mond stoppen. Een arts besprak dit met mij, want in deze fase was dit wel een dilemma. Maar ze vond het zo lekker.

Ik nam steeds één van haar hondjes mee naar het hospice. De ene hond vloog boven op haar, de andere hond wilde niets meer van haar weten vanaf dat ze ziek werd. Toch heb ik deze hond ook afscheid laten nemen, want het was haar eerste hond.

Het was voor mij erg belangrijk dat ik een goed contact met de medewerkers van het hospice had. Ik ben bij alle gesprekken met artsen en medewerkers van het hospice geweest. Medewerkers van het hospice tipten mij over de wensambulance. Met medewerking van de wensambulance zijn we in oktober nog naar zee geweest. Ook zijn we via een hospice medewerker naar een wedstrijd van FC Twente geweest. Romy is steward geweest bij FC Twente, dus dat was voor haar extra genieten, omdat ze daar veel mensen kende. Van deze uitstapjes hebben zowel Romy als ik enorm genoten en we hebben goede herinneringen gemaakt.

Hoe was het om afscheid van Romy te nemen?

Ik kijk heel goed terug op Romy's laatste levensfase. We hebben nog goede gesprekken met de arts van het hospice gehad. Hij voelde ons heel goed aan. Toen de medicatie verder verhoogd moest worden vroeg hij daarvoor toestemming aan Romy. Dat kreeg hij omdat ze het volste vertrouwen in hem had. Romy vroeg of ik de laatste nacht bij haar wilde blijven en dat heb ik gedaan. Ik heb haar de hele nacht vastgehouden, zodat ze voelde dat ik bij haar was. Het moment dat ze overleed rolde er een traan uit haar ene oog. Dat heeft zoveel indruk op mij gemaakt, ik wordt er nog steeds emotioneel van. Ter nagedachtenis aan dit afscheid heb ik een tatoeage van een traan om m'n pols.

Wat ik wel heel erg vond is hoe het na haar overlijden is gegaan. Er was geen geld dus werd het een gemeentelijke begrafenis. De woonplaats waar je overlijdt moet dit regelen. Dat betekent begraven worden zonder ceremonie een crematie is te duur. Ik vond dat Romy een waardig afscheid verdiende en ik wist dat een crematie de wens van Romy was.

Toen ik Romy na haar overlijden bezocht, wilde ik haar graag dat passende en waardige afscheid geven, zoals we tijdens een eerder moment met elkaar hadden besproken. Ik heb haar mee naar mijn huis genomen en met hulp van een bevriende begrafenisondernemer hebben wij haar afscheid verzorgd.

Ik heb haar thuis verzorgd en in een kist gelegd. We hebben bij mij thuis een afscheidsbijeenkomst gehouden. Er kwamen nog zoveel lieve mensen, dit was heel emotioneel. Daarna heb ik met twee vriendinnen haar naar het crematorium gebracht voor een technische crematie. Toch stond daar bij de ingang de begrafenisondernemer die ons naar de achter ingang begeleidde. Hij deed dit zo waardig en respectvol. Toen hij onze emoties zag, gaf hij ons de ruimte om mee te gaan tot de oven en daar mochten we afscheid nemen van Romy. Dit is zo belangrijk voor ons geweest: Romy heeft een afscheid gehad dat ze verdiende!!

Daarna heb ik haar huis opgeruimd, terwijl ik (juridisch) geen partij ben. Familie hadden als erfgenaam afstand genomen. Ik heb het allemaal gedaan, terwijl ik nog nooit iemand zo intensief in de laatste fase van het leven heb begeleid.

Wat was haar en jou ervaring met de zorgverlening?

De huisarts en de leidinggevende van het hospice waren heel belangrijk voor ons. Romy en ik hadden in hen veel vertrouwen en we mochten samen de gesprekken voeren. Ook waren de meeste vrijwilligers heel lief en zorgzaam voor haar. Romy werd daar gezien en gehoord.

Wat wil je de lezer meegeven?

- Een hospice is een mooie plek voor de laatste levensfase en te kunnen sterven. Ik zou zelf ook vol vertrouwen naar een hospice gaan.
- Kijk naar de cliënt als uniek mens en zie wat zij nodig hebben. Het zijn zelfstandige mensen, wees niet te betuttelend.
- Romy vond het eten niet lekker. Ik miste dan een kookmogelijkheid in of bij haar kamer om voor haar te kunnen koken. Dit maakt het nog huiselijker. Ik voelde me daar heel erg erkent.
- Ik had graag gezien dat er meer nazorg was. Dit zal voor partners en kinderen er wel zijn. Ik had graag als nabestaande nog een keer met medewerkers die Romy hebben gekend willen evalueren.
En ik heb de vragen gemist of ze nog iets voor je kunnen doen of waar ik nog mee zit?
- Voor nabestaanden is er weinig ondersteuning. Alleen voor partners maar niet voor anderen die nauw betrokken zijn. Ik mis lotgenotencontacten om van je af te kunnen praten of dingen bespreken waar je toch nog mee zit.
- Heb in de begeleiding ook aandacht voor het regelen van goede opvang voor huisdieren. Bespreek dit met cliënten. Dit geeft rust.